

רשימות חוברת קמה

הערות למכ' קורעניצער.

עדיין צריך בי' תיבת באותיותיו שהוסיף רש"י בסנה' (ס.).

(א) הנה המהרש"א ועוד מפרשים הגיהו בפירש"י קדושין (עא.). ונימוקם דהקריאה ידועה לכ"א, ורק פירושו צריך שימסרוהו חכמים. ועייג"כ שירי קרבן בירוש' יומא פ"ג ה"ז שהקשה על יסוד זה על הרא"ש ועייג"כ ת"י ד"ה עשרה (יומא לט:). אבל הרמב"ם כתב (במו"נ ח"א פס"א וס"ב) בפ"י מרז"ל זה וז"ל ולא הי' נודע אל כ"א איך יהי' הדבור בו ובאיזה תנועה יניע כל אות מאותיותיו או אם ירגיש קצת אותיותיו ואם הי' אות מקבלת דגשות כו'.

ובימינו החוש מעיד כדברי הרמב"ם דאין יודעים על נכון הנקוד של שם בן ד"א — [ובחדא"ג הנ"ל משמע קצת שהוא נקוד שם אד']. ועיין ע"ח ש' מד' פ"ג כמה נקודים. ובפרט נקוד ספ"י הדעת. "והוא סוד שם המפורש הנזכר בכ"מ". ומהם גם נקוד בשבא, שאינו שייך למבטא בפה בדבור כ"א לכוונה כמובן] — ולמהרש"א ק"ק לפי' התוד"ה הוגה (ע"ז יח.) שהוא קורא כאותיותיו (וכפי' התוס' ולא כפירש"י משמע בירוש' סנה' פ"י ה"א ושמ"ר פ"ג), א"כ מה שייך בזה להתלמד עבד, דמשמע מל' זה וכן מל' הוגה שעשה כן פעמים רבות, כיון דהקריאה פשוטה כ"כ.

גם לפי' המהרש"א צריך לדחוק דדרשת לעלם כתיב מוסיף אדרשת לא כשאני נכתב, והוא דלא כשמ"ר הנ"ל ופרש"י עה"ת במקומו.

(ב) ומה בכך. ולהעיר מדין זקן ממרא. כן מסנה' (סט.) כל ימיו כו'. ושם (עא.) לא הי' ולא נברא כו'. ובמכות (פ"א מ"י) ר"ט ורע"א כו' וזבים (פ"ב מ"ב) א"ל אין אחריות כו'.

ועוד דאין זה אלא לפי הקס"ד דש"ס ודילמא פירושי כו' ועיין שם (סנה' ס.) מהד"ת עד דאיכא שם רבא כו'.

ועוד דגדולה מזו מצינו דגם להלכה הנה לי"מ ביד (הל' ע"ז פ"ב ה"ז) חייב רק אשם ה', שלדעת הרמב"ם המביא את הי"מ (אף דל"פ כותי') לא היו מוסרים אלא פעם בשבוע כו'. והרמ"ה (וגם לרש"י כן הוא) פסק כ"מ.

עוד מצינו דלרש"י הוגה את השם כו' לא קאי אלא אשם בן מ"ב (סנה' קא: ע"ז יז:).

(ג) פי' ל' שם המפורש, יעוין מו"נ הנ"ל (מובדל, מבואר) עיקרים מ"ב פכ"ח (שם הנבדל) ושם בענפים (הצריך פירוש) ערוך השלם מע' יחיד.

(ד) לרש"י, דאליב"י קיימינן, שהמ"פ הוא שם מ"ב (סנה' ס'. וק"ק מרש"י סוכה מהו) וממעט ג"כ שם ה' דאיקר' — לפירש"י — שם המיוחד ולא רק שאר השמות וכנויים.

(ה) אינו מובן מפני מה אא"ל דקס"ד דמקשן לומר דמונוקב — אם הוא ל' פרושי — ילפינן שלא יתחייב אלא אשהמ"פ, משא"כ להמסקנא יתחייב עוד על שם.

(ו) כנראה רוצה הכותב לפרש כונת המקשן דס"ל דלא יהי' חייב לא אשהמ"פ ולא אשם המיוחד, כ"א דוקא אשמות היוצאים מהמלואים שלא נזכרו, כמדומה, אף פעם אחת בש"ס ולא בפירש"י.

והנה בכלל הי' מקום לדון על כ"ז, אם היינו אומרים שכמו ששם מ"ב (או בן י"ב) חלוק משם ה' בדבור ממש, וכדמוכח בקדושין (עא.) ברש"י סנה' (ס.) — יעוין ג"כ תוד"ה אין (חגיגה יא:) וצ"ל מ"ב ולא ע"ב. ואופן מוצאו יעוין פרדס ש' כא' פי"ג — גם שמות עסמ"ב או שאר שמות המלואים חלוקים משם ה' בדבור ובמבטא. היינו שבכ"מ שצריך להתפלל ולכוון לשם ע"ב עד"מ צריך שיבטא בפיו יו"ד וא"ו כו'. אבל אם נאמר ששמות המלואים חלוקים רק בכונת הלב ובמח' לבד, הרי אין מקום כלל לכל פלפול הכותב. כי לא אשתמיט בכ"מ שהאומר בפה שמות האותיות ה"ז כאומר תיבה הנעשית מאותיות אלו. גם לא נצטרך לומר דמילוי האותיות נק' פי' אותיות אלו, אף שבכ"מ נק' נעלם (תוד"ה חגיגה) או מילוי.

(ז) אם פי' השם או פי' האותיות (ואפשר אחת היא). ועיין ב' הגירסאות: רש"י ע"ז (יז:) ד"ה עליו "דורשו" — (ומלת "דורשו" אפ"ל לא רק הוצאה בפה את המ"ב אותיות כ"א ג"כ פי") — במב"א" ובתוד"ה יו"ד (סוכה ה.) "פי' בקונטרס שדורש אותיות של שם בן מ"ב".

(ח) רש"י דרכו לפרש בכ"מ שהוא עיקרא דשמעתתא וכמו בסנה' וע"ז, משא"כ בזה שלא בא רש"י אלא לבאר סברת המקשן, דקושיתו היא דאם ונוקב ל' דפירושי היא, לא יהא חייב אלא כשיפרשנו עד כמה דאפשר, היינו הן באותיותיו הן בפירושו או בפירושם.

(ט) הסכים רש"י לדעה זו וכתב כל' זה (בצירוף ל' הש"ס, כמורגל במקומות אין מספר) "פירושי. באותיותיו ופי'".

יו"ד) אין הכרח מל' אשר נקבו בשמות, אלא דונוקב הוא ל' דפירושי. וי"ל דקרא זה בפרט הוא בנ"א לכ"מ שנאמר נקבו, שהרי פירש שמם ושם אביהם וע"י הק' בעצמו דוקא (עי' רשב"ם ורמב"ן במדבר יג' ב'), והיינו שהי' הפי' עד כמה שאפשר — ואף דגם קרא הקודם נקבה שכך פי' אח"כ בפרטיות עדיפא לי' נקיבה בשם.

וא"כ גם בנדו"ד צריך להחמיר שלא יהי' חייב אלא עד שיפרש עד כמה שאפשר לפרש כנ"ל.

וזאת להעיר אשר לרש"י שם בן מ"ב שייך לשם ה' ומפרשו (או דורשו), וכדיוק ל' רש"י בע"ז (יז:) וסנה' (קא:) ואפשר מפני זה ג"כ נק' שהמ"פ.

יא) מה שפירש"י (עמוס) גוי המשובח הוא פי' תיבות ראשית הגוים ולא תיבת נקובי שרש"י פי' "קוראים".

אין להקשות מהא דאהי' בכתר והי' בחכמה ולמה רק אשם הי' חייב דהא כבר פי' בפרדס ש' השמות פ"א דכל השמות הם כלים כו' הובא בד"ה ויצב רנ"ה.

לענין מ"ש ז"ך ח"ב פ"ז בענין י' נקודות שמזכיר כה"ג ביוהכ"פ נדפסו במ"ח.

פרע"ח יוהכ"פ ספ"ב כונת השם דכה"ג ביוהכ"פ.

לעיין במכ' לבראנדט.

הערות למכתב של הרב טעלושקין קורעניצער¹.

עדיין צריך ביאור תיבת "באותיותיו" שהוסיף רש"י בסנהדרין (ס, א²).

(א) הנה המהרש"א ועוד מפרשים³ הגיהו בפירש"י קדושין (עא, א) (בפירוש דברי הגמרא "שם בן ארבע אותיות) קריאתו וכתבתו ופירושו (חכמים מוסרין אותו לתלמידיהן פעם אחת בשבוע כו") — "קריאתו ככתבתו ופירושו חכמים כו". ונימוקם — דהקריאה ידועה לכל אדם, ורק פירושו צריך שימסרוהו חכמים⁴.

ועיין ג"כ שירי קרבן בירושלמי יומא פ"ג ה"ז, שהקשה על יסוד זה על מ"ש הרא"ש בהא ד"עשרה פעמים הי' כהן גדול מזכיר את השם ביום הכפורים"⁵ (שעל זה מסיים בירושלמי ש"לא היו (השומעים) זדים משם עד שהוא מתעלם מהם"), "כמו שנכתב בפסוק הוא מזכירו אלא שמזכירו ככתבו" — "מאי רבותי דכה"ג ומה הוא שנשכח מעל העומדים.. וכי לא ידע לקרות את השם ככתבו עד שצריך לשמוע אותו כו". ועיין ג"כ תוספות ישנים ד"ה עשרה (יומא לט, ב) ד"היינו שם המפורש (בן מ"ב אותיות), דאי שם של ד' אותיות, הי' מזכיר כמה פעמים ביום בתפלתו, וכן מפרש נמי בירושלמי".

אבל הרמב"ם כתב (במו"נ ח"א פס"א וס"ב) בפירוש מרז"ל זה ("שם בן ארבע אותיות חכמים מוסרין אותו לתלמידיהן כו") וז"ל: "ולא הי' נודע אל כל אדם איך יהי' הדבור בו ובאיזה תנועה יניע

(1) שהשיב על מכתבו של רבינו במענה לשאלותיו בהסוגיא (סנהדרין נה, סע"א ואילך) ד"המגדף אינו חייב עד שיפרש את השם" (נדפס ב"רשימות" חוברת מב). — המכתב שעליו באים ההערות דלקמן, לא הגיע לידינו.

(2) צ"ע הכוונה. ואולי צ"ל: נו, א (בד"ה פירושי: "באותיותיו ופירושי" — שביאר רבינו "מה חידש רש"י בתיבת באותיותיו", וכנראה, שעל זה כתב לרבינו שעדיין צריך ביאור כו).

(3) ראה גם רש"ש שכן היא הגירסא בע"י.

(4) "דודאי קריאתו ככתבתו הכל יודעין בו וא"צ מסירת חכמים, אבל פירושו של הכתיבה והקריאה וכונתו אין כל אדם יודע אלא ע"י קבלה ומסירת חכמים.. אבל כפשטי" קריאה וכתובה לא שייך דרשה, דהכל יודעין בו" (חדא"ג מהרש"א).

(5) יומא לט, ב. ירושלמי שם.

כל אות מאותיותיו או אם ידגיש קצת אותיותיו ואם הי' אות מקבלת דגשות כו"6.

ובימינו החוש מעיד כדברי הרמב"ם — דאין יודעים על נכון הניקוד של שם בן ד' אותיות.

— [ובחדא"ג הנ"ל משמע קצת שהוא נקוד שם אד'. ועיין ע"ח שער מד' פ"ג — כמה נקודים בשם בן ד' אותיות: "הוי' בקמץ, בכתר. פתח בחכמה, צירי בבניה וכו'"], ובפרט נקוד ספירת הדעת — שעליו כותב "והוא סוד שם המפורש הנזכר בכ"מ": "וי' בחולם .. ה' בצירי .. ו' בקמץ .. ה' בצירי", ומהם גם נקוד בשבא, שאינו שייך למבטא בפה בדיבור, כי אם לכוונה, כמובן] —

ולדברי המהרש"א ש"קריאתו ככתיבתו הכל יודעין בו" — קשה קצת לפירוש התוד"ה הוגה (ע"ז יח, א) שמפרש "הוגה את השם באותיותיו" שהוא קורא כאותיותיו (ולהעיר, שכפירוש התוס' (ולא כפירש"י "שדורשו במ"ב אותיות") משמע בירושלמי סנהדרין פ"י ה"א ושמו"ר פ"ג), דא"כ מה שייך לומר בזה (בביאור הטעם שהי' "הוגה את השם באותיותיו", דלכאורה, "היכי עביד הכי, והתנן אלו שאין להם חלק לעולם הבא וכו'") "להתלמד עבד" — דמשמע מלשון זה, וכן מלשון "הוגה" (בלשון הוה), שעשה כן פעמים רבות — כיון דהקריאה פשוטה כל כך.

גם: לפירוש המהרש"א צריך לדחוק דדרשת "זה שמי לעולם לעלם (להעלים) כתיב"11 מוסיף אדרשת "זה שמי גו' וזה זכרי כו' לא כשאני נכתב אני נקרא, נכתב אני ביו"ד ה"י ונקרא באל"ף דל"ת" (ובזה השני אני נזכר)11, כמ"ש המהרש"א "לעלם כתיב, די' להתעלם

6) ראה גם "רשימות" חוברת מא (ע' 8) שבדברי הרמב"ם הנ"ל סרה תלונת השירי קרבן על פירוש הרא"ש.

7) וז"ל: "אדני היכל ההוי' (בקריאה דנקודת שם א"ד הם עצמם נקודות שם י"ה)".

8) "שהי' קורא בפ"י אותיות של שם המיוחד כאותיות של שאר התיבות".

9) בירושלמי שם (ובפ"י פני משה): "ההוגה את השם באותיותיו .. כגון אלין כותאי דמשתבעין (והוגין את השם, וכתיב זה שמי וזה זכרי, לא כשאני נכתב אני נקרא, וכדדריש) ר' יעקב בר אבא אמר נכתב ביו"ד ה"א ונקרא באל"ף דל"ת". ובשמו"ר שם (ז): "זה שמי לעלם, חסר וא"ו, שלא יהגה את השם באותיותיו, וזה זכרי לדור דור, שאין אומר אותו אלא בכינוי".

10) שמות ג, טו.

11) קידושין שם (ובפרש"י).

מפירושו", נוסף לכך ש"גם קריאתו ככתיבתו אסור, מדכתיב זה שמי וזה זכרי". והוא דלא כשמו"ר הנ"ל ופרש"י עה"ת במקומו¹² ש"זה זכרי" הוא המשך ופירוש וביאור להא ד"לעלם כתיב", שלא יקרא ככתבו, אלא יש אופן אחר שבו נזכר ונקרא.

(ב) ומה בכך¹³. ולהעיר מדין זקן ממרא¹⁴. כן להעיר מסנהדרין (סט, א) "כל ימיו של בן סורר ומורה אינן אלא ג' חדשים כו'", ושם (עא, א) "בן סורר ומורה לא הי' ולא נברא כו'". ובמכות (פ"א מ"י) "רבי טרפון ורבי עקיבא אומרים אילו היינו בסנהדרין לא נהרג אדם כו'". וזבים (פ"ב מ"ב) "אמרו לו אין כאן זבים מעתה, אמר להם אין אחריות כו' (זבים עליכם)".

ועוד, דאין זה¹⁵ אלא לפי הקס"ד דש"ס ודילמא פירושי כו' ("אימא פרושי שמי הוא"). ועיין שם (סנהדרין ס, א) "מהו דתימא עד דאיכא שם רבא כו'", אבל לפי המסקנא, החיוב דמגדף הוא גם בשם בן ד'.

ועוד, דגדולה מזו מצינו — דגם להלכה, הנה להיש מפרש ביד (הל' ע"ז פ"ב ה"ז¹⁶) חייב המגדף סקילה רק אשם הוי', שלדעת הרמב"ם¹⁷ המביא את היש מפרש (אף דלא פסק כוותי') לא היו מוסרים אופן אמירתו אלא פעם בשבוע כו', ובמילא לא הי' ידוע לכל. והרמ"ה¹⁸ (וגם לרש"י¹⁹ כן הוא) פסק כהיש מפרש.

עוד מצינו — דלרש"י "הוגה את השם כו'" לא קאי אלא

(12) "זה שמי לעלם — חסר וי", לומר העלימהו שלא יקרא ככתבו. וזה זכרי — למדו היאך נקרא".

(13) כנראה שבמכתבו של הנ"ל שואל על דברי רבינו — בביאור פירש"י "פרושי, באותיותיו ופירושי", ש"באותיותיו" היינו ארבעים ושנים אותיות — דכיון שאין יודעים אותו, הרי אין לך מציאות של "מגדף". ועל זה משיב רבינו "ומה בכך וכו'".

(14) אולי הכוונה להשקו"ט בדינו של זקן ממרא שהורה לעשות, אבל לא נעשה מעשה ע"פ הוראתו (ראה אנציק' תלמודית ערך זקן ממרא ע' שנ, ובהנסמן שם).

(15) הא דבעינן שיפרש מ"ב אותיות.

(16) ושם: "אין המגדף חייב סקילה עד שיפרש את השם המיוחד של ארבע אותיות שהוא אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד .. ויש מי שמפרש שאינו חייב אלא על שם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ואני אומר שעל שניהם הוא נסקל".

(17) שאין יודעים אל נכון הנקוד של שם בן ד' אותיות, ונמסר ע"י חכמים כו' (משא"כ לדברי המהרש"א שהמסירה דחכמים אינה אלא בנוגע לפירוש וכוונת השם).

(18) הובא בכסף משנה שם.

(19) סנהדרין נו, רע"א: "דאינו חייב אלא על שם המיוחד, דהיינו שם בן ארבע אותיות". וראה רש"י שבועות לו, א: "שם המיוחד, בן ארבע אותיות דיו"ד ה"י".

אשם בן מ"ב אותיות (סנהדרין קא, ב. ע"ז יז, ב), ולא איכפת לי שכיון שאין יודעים אותו, אין לך מציאות דהוגה את השם.

ג) פירוש לשון שם המפורש²⁰, יעוין מו"נ הנ"ל (מוכדל, מבואר). עיקרים מאמר ב' פכ"ח (שם הנכדל), ושם בענפים (הצריך פירוש). ערוך השלם מערכת יחיד²¹.

ד) לרש"י, דאליבי קיימינן, שם המפורש הוא שם בן מ"ב אותיות (סנהדרין ס, א. וקשה קצת מרש"י סוכה מה, א: "שלש מקראות .. ויסע .. ויבוא .. ויט .. בני שבעים ושתיים אותיות, ומהן שם המפורש"²²) וממעט ג"כ שם הוי' (דאיקרי — לפירש"י¹⁹ — שם המיוחד), ולא רק שאר השמות וכינוים.

ה) אינו מובן מפני מה אי אפשר לומר דקס"ד דמקשן לומר דמ"ונוקב — אם הוא לשון "פירוש" — ילפינן שלא יתחייב אלא אשם המפורש (שם בן מ"ב אותיות — לדעת רש"י), משא"כ להמסקנא (ש"נוקב" הוא לשון "ברוכי") יתחייב עוד על שם²³.

ו) כנראה רוצה הכותב לפרש כוונת המקשן, דס"ל דלא יהי חייב לא אשם המפורש ולא אשם המיוחד, כי אם דוקא אשמות היוצאים מהמלואים²⁴, שלא נזכרו, כמדומה, אף פעם אחת בש"ס ולא בפירש"י.

והנה, בכלל הי' מקום לדון על כל זה (אם כוונת המקשן להשמות היוצאים מהמלואים), אלא אם כן היינו אומרים שכמו ששם בן מ"ב אותיות (או בן י"ב אותיות) חלוק משם הוי' בדיבור ממש, וכדמוכח בקדושין (עא, א) וברש"י סנהדרין (ס, א)²⁵,

20) שבזה חילק רבינו במכתבו בין שיטת רש"י לשיטת הרמב"ם (ראה "רשימות" חוברת מב ס"ג).

21) ושם — בפירוש "שם המיוחד": "שם בן ארבע אותיות שהוא מוכדל ומפורש או מכינויי השם או מביטוי בני אדם. ומזה הענין שם המפורש .. ועוד נ"ל כי שם המיוחד הוא מפני שמיוחס לו ביחוד ובפרט .. ואז נוכל לפרש שם המפורש כמו שם המפורט כלומר שם פרטי".

22) ראה גם "רשימות" חוברת מא (ע' 7).

23) כמ"ש רבינו במכתבו ("רשימות" חוברת מב ע' 9), וכנראה, שהרב הנ"ל כתב שאי אפשר לומר כן.

24) השמות מ"ה ב"ן ס"ג ע"ב, שיוצאים מהמילואים דשם הוי': שם הוי' במילוי אלפיין (בגימטריא מ"ה), במילוי ההיין (ב"ן), ואיין (ס"ג), ויודין (ע"ב).

25) בקידושין: "שם בן ארבע אותיות חכמים מוסרין אותו לתלמידיהן פעם אחת בשבוע

— יעוין ג"כ תוד"ה אין (חגיגה יא, ב): "שם ע"ב²⁶ אותיות היוצא מבראשית ומפסוק של אחריו" — וצ"ל מ"ב ולא ע"ב. ואופן מוצאו יעויין פרדס שער כא' פי"ג²⁷ —

כך גם שמות עסמ"ב (ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן), או שאר שמות המלואים, חלוקים משם הוי' בדיבור ובמבטא, היינו שבכל מקום שצריך להתפלל ולכוון לשם ע"ב עד"מ, צריך שיבטא בפיו יו"ד וא"ו כו';

אבל אם נאמר ששמות המלואים חלוקים רק בכוונת הלב ובמחשבה לבד (ולא בדיבור ומבטא) — הרי אין מקום כלל לכל פלפול הכותב, כי לא אשתמיט בכ"מ שהאומר בפה שמות האותיות הרי זה כאומר תיבה הנעשית מאותיות אלו.

גם: לא נצטרך לומר דמילוי האותיות נקרא פירוש אותיות אלו (כפי שנצטרך לומר לדעת הכותב שרוצה לפרש כוונת המקשן "אימא פירושי" שחייבים רק השמות היוצאים מהמילויים), אף שבכל מקום נקרא "נעלם" (תוד"ה מסוף חגיגה יב, א²⁸) או "מילוי", ולא "פירוש".

ז) אם כוונת רש"י בתיבות "אותיותיו ופירושי" לפירוש השם או לפירוש האותיות של השם²⁹ (ואפשר אחת היא). ועיין ב' הגירסאות: רש"י ע"ז (יז, ב) ד"ה עליו: "דורשו" — (ולהעיר שמלת "דורשו" אפשר לפרש לא רק על הוצאה בפה את המ"ב אותיות, כי אם ג"כ פירושם) — במ"ב אותיות", ובתוד"ה יו"ד (סוכה ה, א) "פירש בקונטרס שדורש אותיות של שם בן מ"ב". כלומר: מלשון רש"י "דורשו" — משמע שהכוונה לפירוש השם, ומלשון הקונטרס שבתוס' "דורש אותיות", משמע שהכוונה לפירוש האותיות.

ח) רש"י³⁰ דרכו לפרש בכל מקום שהוא עיקרא דשמעתא,

.. שם בן שתיים עשרה אותיות .. היו מוסרים אותו לצנועין שבכונה .. מבליעים אותו בנעימת אחיהם הכהנים .. שם בן ארבעים ושתיים אותיות אין מוסרין אותו אלא וכו". וברש"י סנהדרין: "שם בן ארבע אותיות .. ולא בעינן שם המפורש בן ארבעים ושתיים אותיות".

(26) כ"ה (ע"ב) בש"ס הוצאת "חורב ניו-יורק/ברלין" (ליפסיא, תרפ"ה).

(27) ושם מבאר בפרטיות איך יוצא מהאותיות של הפסוקים "בראשית ג' ובוהו" — מ"ב האותיות דאב"ג ית"ן וכו' שק"ו צי"ת.

(28) ושם: "בשד"י יש ג' אותיות שיי"ן דל"ת יו"ד, קח י"ן ל"ת ו"ד הנעלם מן שד"י, ויעלה כו".

(29) כנראה ששאל זאת במכתבו.

(30) כנראה ששאל במכתבו למה סותם רש"י "באותיותיו ופירושי", ואינו מפרש דבריו.

וכמו בסנהדרין (ס, א) וע"ז (שם), משא"כ בזה (בסנהדרין נו, א) שלא בא רש"י אלא לבאר סברת המקשן, דקושייתו היא דאם "ונוקב" לשון דפירושי היא, לא יהא חייב אלא כשיפרשנו עד כמה דאפשר, היינו הן באותיותיו הן בפירושו (פירוש השם) או בפירושם (פירוש האותיות).

ט) הסכים רש"י לדעה זו³¹, וכתב כלשון זה (בצירוף לשון הש"ס, כמורגל בפרש"י במקומות אין מספר): "פירושי. באותיותיו ופי"י".

יו"ד) אין הכרח מלשון הכתוב³² "אשר נקבו בשמות", אלא ד"ונוקב" הוא לשון ד"פירושי"³³. ויש לומר דקרא זה בפרט הוא בנין אב לכל מקום שנאמר "נקבו", שהרי פירש שמם ושם אביהם וע"י הקב"ה בעצמו דוקא (עיי' רשב"ם ורמב"ן במדבר יג' ב'³⁴), והיינו שהי' הפירוש עד כמה שאפשר,

— ואף דגם קרא הקודם שבו נאמר לשון נקיבה, "נקבה שכת"י³⁵, פירשו אח"כ בפרטיות, מ"מ, לענין "ונוקב שם", עדיפא לי' נקיבה בשם, "נקבו בשמות" —

וא"כ גם בנדו"ד צריך להחמיר שלא יהי' חייב אלא עד שיפרש עד כמה שאפשר לפרש, כנ"ל (בהמכתב).

וזאת להעיר, אשר לרש"י, שם בן מ"ב שייך לשם הוי', והיינו ששם בן מ"ב אותיות מפרשו (או דורשו) לשם הוי', וכדיוק לשון רש"י בע"ז (יז, ב) — "דורשו", ובסנהדרין (קא, ב) — "לפרש". ואפשר מפני זה ג"כ נקרא שם המפורש (לשיטת רש"י). ולכן, להקס"ד ש"ונוקב" הוא "פירושי שמי", הרי הפירוש דשם הוי' הוא ע"י שם בן מ"ב אותיות ("פירושי — באותיותיו", בארבעים ושתים אותיות).

יא) מה שפירש"י בפסוק "נקובי ראשית הגוים" (עמוס ו, א) "גוי המשובח" — הוא פירוש תיבות "ראשית הגוים", ולא תיבת "נקובי" שרש"י פירשה "קוראים" ("לכם היו קוראים גוי המשובח").

(31) הדעה שהזכיר השואל במכתבו.

(32) במדבר א, יז.

(33) כמ"ש רבינו במכתבו ("רשימות" שם ס"ד). — ואולי שאל הכותב ש"ונוקב" הוא רק

ביטוי האותיות, ולא פירוש השם.

(34) נעתק ב"רשימות" הנ"ל הערה 18.

(35) ויצא ל, כת.

אין להקשות מהא דשם אהי' בכתר ושם הוי' בחכמה³⁶, ולמה רק אשם הוי' חייב המגדף, ולא על שם אהי' שלמעלה ממנו — דהא כבר פירש בפרדס שער השמות פ"א דכל השמות הם כלים מלבד שם הוי' שהוא בחי' האור כו' (הובא בד"ה ויצב תרנ"ה³⁷).

לענין מ"ש ז"ק³⁸ ח"ב פ"ז בענין י' נקודות שמזכיר כה"ג ביוהכ"פ — נדפסו במשנת חסידים³⁹.

פרע"ח שער יוהכ"פ ספ"ב — כוונת השם דכה"ג ביוהכ"פ⁴⁰.
לעייין במכתב לבראנדט⁴¹.

(36) פרדס שער השמות פ"א (שהובא לקמן בפנים).

(37) ושם (סה"מ תרנ"ה ע' נ ואילך): "ובפרדס שער השמות פ"א כ' שהשמות שאינם נמחקים הם היכלות אל השמות בן ד' (היינו שם הוי') שבכל ספירה כאילו נאמר שהרוחניות הנגבל או הנרשם בשם אהי"ה הוא היכל אל הרוחניות הנרשם בשם הוי' מנוקד קמץ ושניהם בכתר .. ומבאר שיש ג' מדרי', והוא דעצמיות דקות הספי' .. הוא שם הוי' בלי ניקוד, הב' הניקוד של השם הוי' כמו קמץ בכתר ופתח בחכמה כו' והוא לבוש אל השם הוי' עצמו שבלי ניקוד .. הג' הוא השם מהשמות שאינם נמחקים שבכל ספי' כמו אהי' בכתר כו' כנ"ל, והוא לבוש והיכל אל הניקוד". — ועיי"ש השקו"ט בפירוש הדברים.

(38) כן הוא (ואולי: ז"ך) בגוכתי"ק. ולע"ע לא נתברר לנו לאיזה ספר הכוונה.

(39) מס' יומא פ"ז מ"ד ואילך. — וראה גם פע"ח דלקמן בפנים: "בענין י' נקודות שמזכיר הכ"ג ביוהכ"פ, אנה השם וכו', כבר נדפסו בספר מ"ח".

(40) ושם: "כשמזכיר כ"ג שם מפורש יוצא מפי כ"ג, פעם א', יכוין לשם מ"ה בניקוד חולם כל אות. פעם ב', יכוין למ"ב דאבגית"ן, עם מ"ב דמ"ה כנודע. פעם ג', יכוין מ"ב דס"ג ומ"ב דאבגית"ן. פעם ד', יכוין ע"ב ומ"ב שלו, ומ"ב דאהי' באלפי"ן".

(41) נדפס ב"רשימות" חוברת מא — ע"ד הפלוגתא בין רש"י להרמב"ם אם שם המפורש הוא שם הוי' או שם בן מ"ב אותיות. ובסופו, הערות ומראה מקומות בנוגע לכו"כ שמות (ושם, שקו"ט גם בנוגע לשם אהי' ביחס לשם הוי', ומסיים: "לעייין במכתב לטעלושקין — קורעניצער").